

Народна банка Србије

**ИЗВЕШТАЈ О РЕЗУЛТАТИМА АНКЕТЕ О
КРЕДИТНОЈ АКТИВНОСТИ БАНАКА**

Извештај за друго тромесечје 2024.

Београд, август 2024.

Уводна напомена

Народна банка Србије је 2014. године почела да спроводи анкету о кредитној активности банака. Циљ те анкете је унапређење анализе кретања на кредитном тржишту увидом у ставове представника банака о оствареним и очекиваним променама и на страни понуде кредита и на страни тражње приватног сектора за кредитима.

Анкета се састоји од десет питања која се односе на кредите привреди и становништву. Испитаници одговарају о промени кредитних стандарда,¹ као и утицају фактора на њихову промену, затим о промени услова одобравања кредита, промени тражње за кредитима и утицају фактора на промену тражње.

У овом документу **сумирани су резултати анкете спроведене од 1. до 12. јула 2024. године.** У анкети су исказани ставови представника банака о променама током другог тромесечја 2024. године и очекиваним променама на кредитном тржишту у трећем тромесечју 2024. године. У анкети су учествовали представници 18 банака, што обезбеђује репрезентативну покривеност кредитног тржишта, јер учешће ових банака износи преко 99% билансне суме банкарског сектора.

Резултати анкете су приказани у виду нето процената. Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди *знатно пооштрени* и *донекле пооштрени* и збира учешћа банака које су одговориле да су *знатно ублажени* и *донекле ублажени*. Позитивна вредност нето процента указује на нето пооштравање, а негативна на нето ублажавање кредитних стандарда. Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео пооштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда. Када је у питању тражња за кредитима, нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је она *знатно повећана* и *донекле повећана* и збира процената банака које су одговориле да је *знатно смањена* и *донекле смањена*. Према томе, позитивна вредност нето процента указује на нето повећање, а негативна на нето смањење тражње.

У графичком приказу резултата, термин *девизни* односи се на кредите одобрене у инострану валути или динарима који су индексирани девизном клаузулом.

¹ Кредитни стандарди су писане и неписане интерне смернице или критеријуми који одражавају кредитну политику банке (нпр. приоритети у погледу врсте кредита, колатерала, сектора, региона и сл.).

САДРЖАЈ

Резиме	3
1. Кредити привреди	4
1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену ..	4
1.2. Услови одобравања кредита привреди.....	5
1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују	6
2. Кредити становништву	8
2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену ..	8
2.2. Услови одобравања кредита становништву	9
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују	9

Резиме

Резултати јулске анкете показују да су банке у Т2 ублажиле стандарде по којима су одобравале динарске кредите привреди, док су за девизне односно девизно индексирани кредите стандарди благо поштрени. Банке очекују умерено поштравање кредитних стандарда привреди у Т3, и то већим делом код девизних односно девизно индексираних кредита.

Оцена банака је да су кредитни стандарди становништву у Т2 додатно ублажени, што се у највећој мери односило на динарске готовинске кредите (и кредите за рефинансирање). Наставак ублажавања стандарда становништву банке очекују током Т3.

Привреда је, укупно посматрано, повећала тражњу за кредитима током Т2, и то првенствено услед раста тражње за краткорочним девизним односно девизно индексираним кредитима, а у Т3 банке очекују раст тражње за свим врстама кредита.

Према оцини банака, становништво је у Т2 повећало тражњу за готово свим врстама кредита, а наставак сличних тенденција банке очекују и за Т3.

Табела 1: Оцене банака у погледу понуде и тражње издвојених категорија кредита

	Понуда (кредитни стандарди)		Тражња	
	Т2 2024.	Т3 2024. (очекивања)	Т2 2024.	Т3 2024. (очекивања)
Привреда	-	↑	↑	↑
Динарски				
Краткорочни	↓	↔	↘	↑
Дугорочни	↘	↘	↘	↑
Девизни/девизно индексирани				
Краткорочни	↔	↑	↑	↑
Дугорочни	↔	↑	↓	↔
Становништво	↓	↓	↑	↑
Готовински (динарски)	↓	↓	↑	↑
За рефинансирање (динарски)	↓	↓	↑	↑
Стамбени (дев./дев.индексирани)	-	↘	↑	↑
Потрошачки (дев./дев.индексирани)	-	-	↑	↔

Легенда:

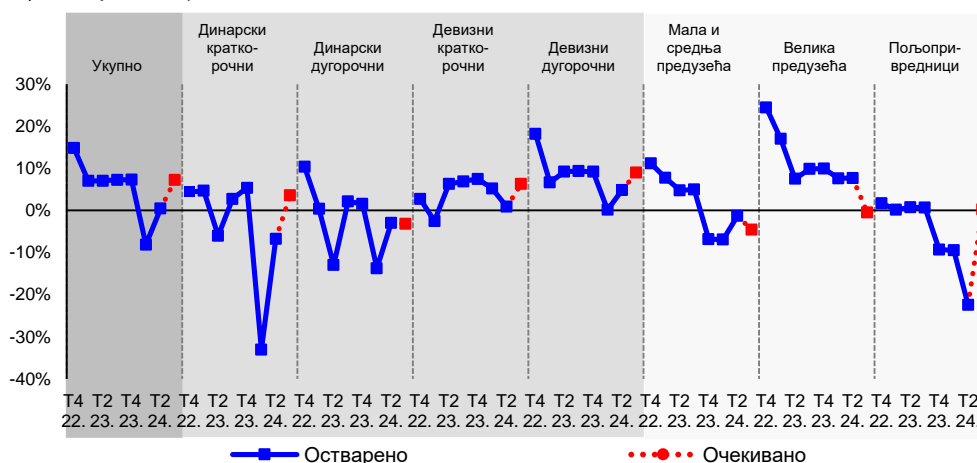
- ↑ Повећање тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↑ Поштравање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)
- ↔ Повећање тражње / поштравање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- без промене
- ↘ Смањење тражње / ублажавање кредитних стандарда (нето проценат до 5%)
- ↓ Смањење тражње (нето проценат већи од 5%)
- ↓ Ублажавање кредитних стандарда (нето проценат већи од 5%)

1. Кредити привреди

1.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати јулске анкете показују да су банке у Т2, укупно посматрано, задржале непромењене стандарде по којима су одобравале кредите привреди. Ипак, посматрано по појединачним категоријама, стандарди на динарске кредите су ублажени, док су благо пооштрени на девизно односно девизно индексирани кредите. Посматрано према величини предузећа, кредитни стандарди су пооштрени за велика предузећа, док су ублажени за пољопривреднике и мала и средња предузећа.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

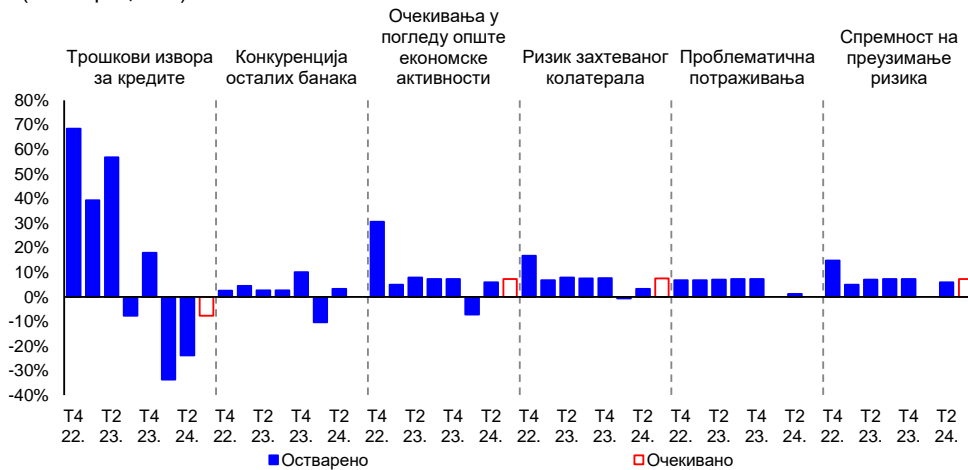
Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди пооштрени и збира учешћа банака које су одговориле да су ублажени.

** Позитивна вредност указује на пооштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

У смеру ублажавања кредитних стандарда привреди у Т2 утицали су смањени трошкови извора финансирања, што се може довести у везу са ублажавањем монетарне политике Народне банке Србије и Европске централне банке. Насупрот томе, банке су оцениле да су у смеру пооштравања стандарда деловали мања конкуренција у банкарском сектору и повећана перцепција ризика (мања спремност за преузимање ризика и захтевани колатерал), а делом и општа економска и геополитичка ситуација на девизно индексирани кредите. У Т3 банке очекују умерено пооштравање кредитних стандарда привреди по основу истих фактора.

Утицај фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

Извор: НБС.

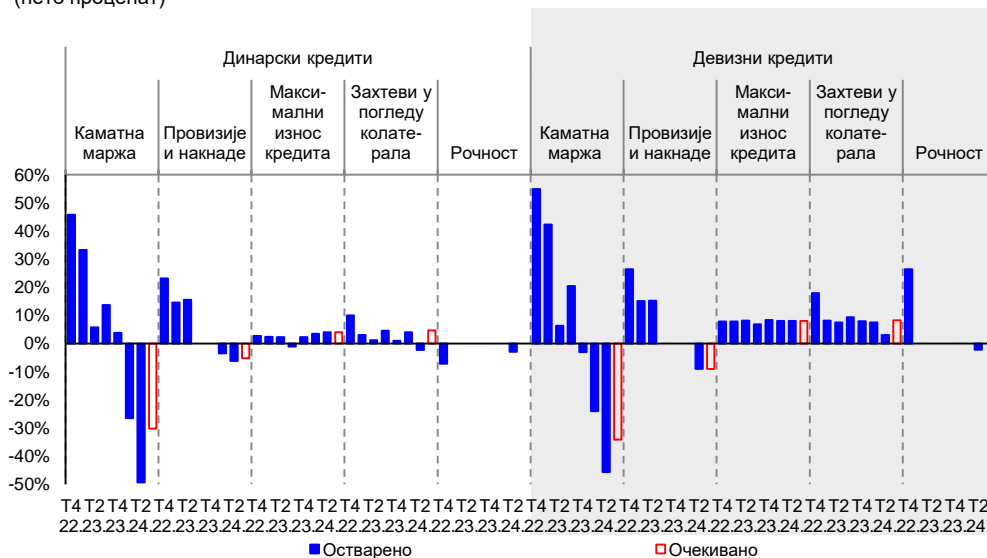
* Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео поштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

1.2. Услови одобравања кредита привреди

Услови по којима су одобрани кредити привреди генерално су ублажени у Т2 – банке су смањиле каматне марже и код динарских и девизних односно девизно индексираних кредита, а што се односило на сва предузећа, независно од њихове величине. Поред тога, смањене су провизије и накнаде, а повећана је и максимална рочност кредита. Насупрот томе, банке су у Т2 смањиле максималан износ кредита, а умерено су поштрени и захтеви које колатерал треба да испуни.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима (нето проценат)

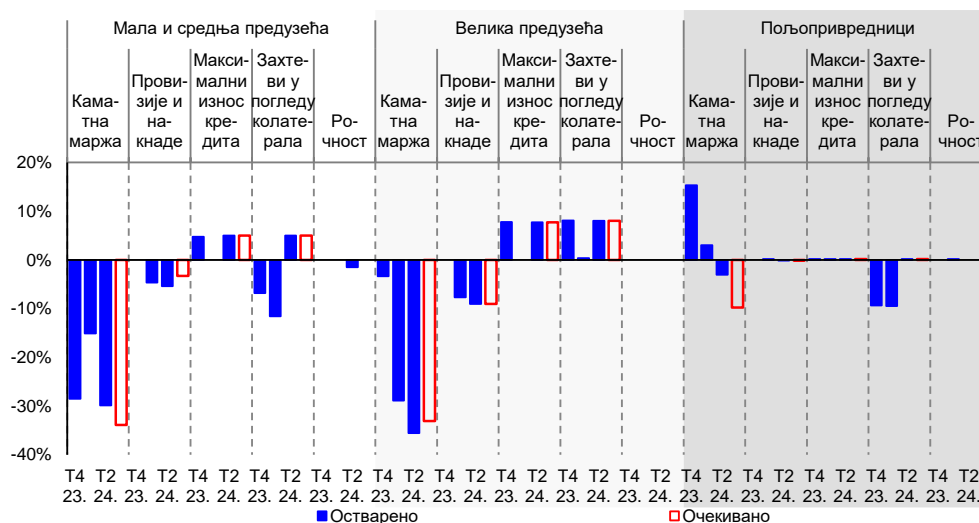

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита поштрени и учешћа банака које су одговориле да је ублажен.

** Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

Промена услова за одобравање кредита и кредитних линија предузећима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита поштрен и учешћа банака које су одговориле да ублажен

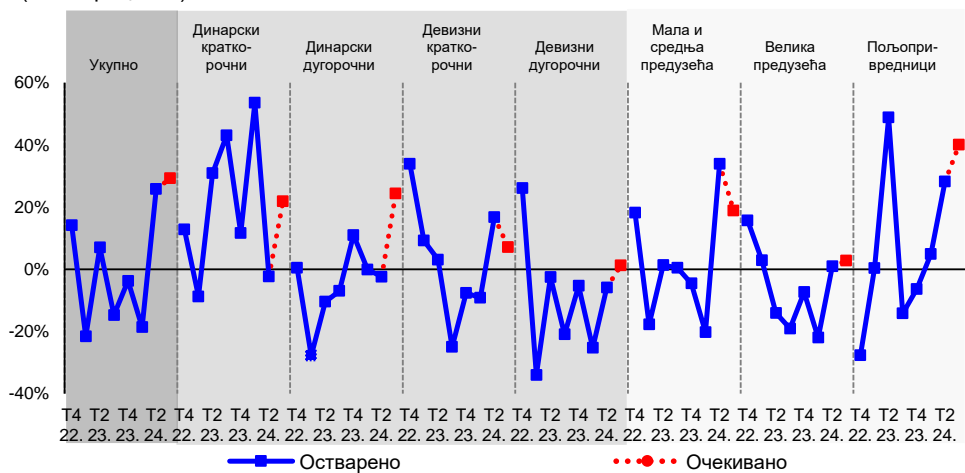
** Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

1.3. Тражња привреде за кредитима и фактори који је опредељују

Банке су оцениле да је тражња привреде за кредитима, укупно посматрано, у T2 повећана пре свега због раста тражње за краткорочним девизним односно девизно индексираним кредитима услед потребе за финансирањем обртних средстава. Расту тражње доприносиле су и потребе за финансирањем капиталних инвестиција и реструктурирањем постојећих обавеза. С друге стране, коришћење алтернативних извора финансирања предузећа и смањене активности предузећа у погледу аквизиција утицали су на смањење тражње привреде за кредитима у T2.

Банке очекују раст тражње привреде за кредитима током T3, који ће бити усмерен и ка динарским кредитима и ка девизним односно девизно индексираним кредитима, а вођен потребама за финансирањем капиталних инвестиција и обртних средстава.

Промена тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

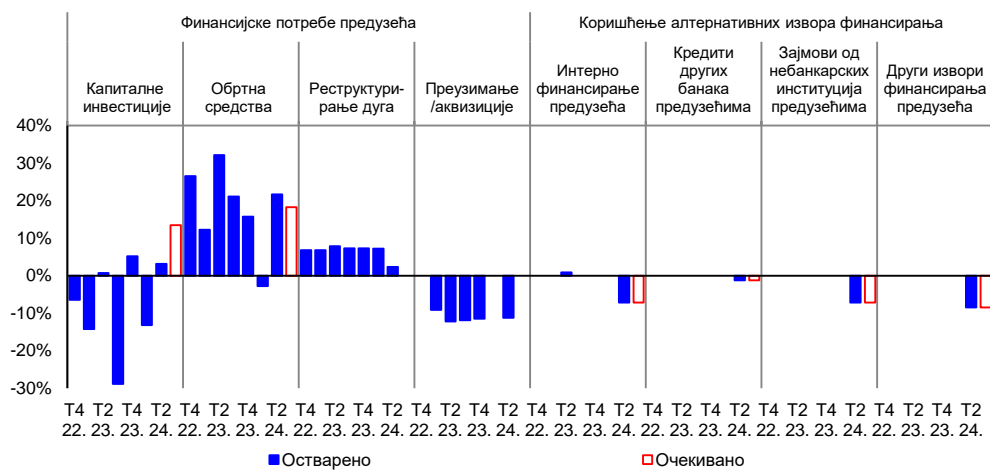

Извор: НБС.

* Нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је тражња повећана и збира процената банака које су одговориле да је смањена.

** Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

Утицај фактора на промену тражње предузећа за кредитима (нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима тражње дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео расту тражње и учешћа банака које су одговориле да је допринео смањењу тражње.

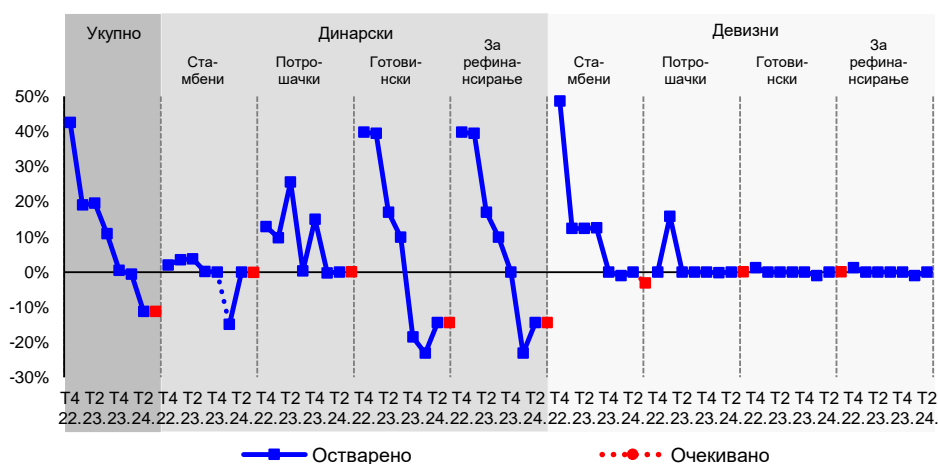
** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.

2. Кредити становништву

2.1. Кредитни стандарди и фактори који утичу на њихову промену

Резултати анкете показују да су кредитни стандарди становништву у Т2 ублажени, што је у складу са очекивањима из претходне анкете. Посматрано по појединачним категоријама – кредитни стандарди на динарске готовинске кредите (укључујући кредите за рефинансирање) ублажени су, док су стандарди по којима су одобравани девизни односно девизно индексирани стамбени и потрошачки кредити остали непромењени.

Промена кредитних стандарда у одобравању кредита становништву
(нето проценат)

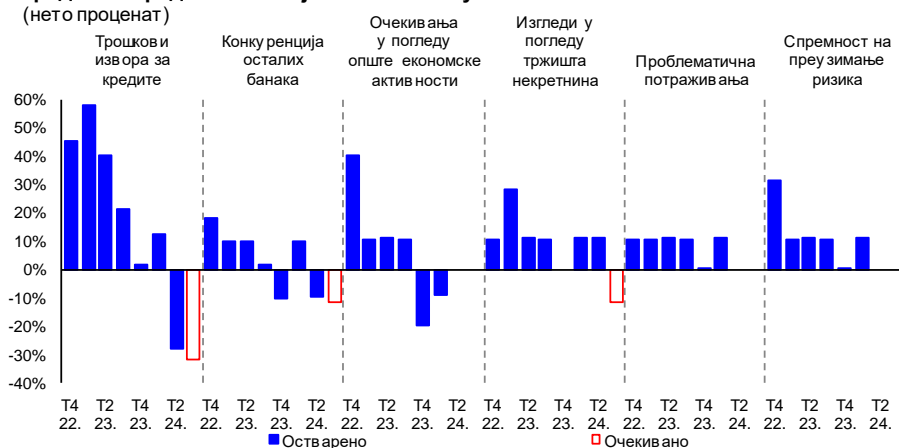

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о понуди кредита дефинисан је као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да су кредитни стандарди поштрени и збира учешћа банака које су одговориле да су ублажени.

** Позитивна вредност указује на поштравање кредитних стандарда, негативна на ублажавање кредитних стандарда.

Утицај појединих фактора на промену кредитних стандарда у одобравању кредита и кредитних линија становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео поштравању и учешћа банака које су одговориле да је допринео ублажавању кредитних стандарда.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора поштравању кредитних стандарда, негативна на допринос датог фактора ублажавању кредитних стандарда.

На ублажавање стандарда у Т2 утицали су смањени трошкови извора финансирања и конкуренција на тржишту кредита становништву, док је ситуација на тржишту некретнина деловала у супротном смеру, што је вероватно определило непромењеност кредитних стандарда код девизно индексираних кредита.

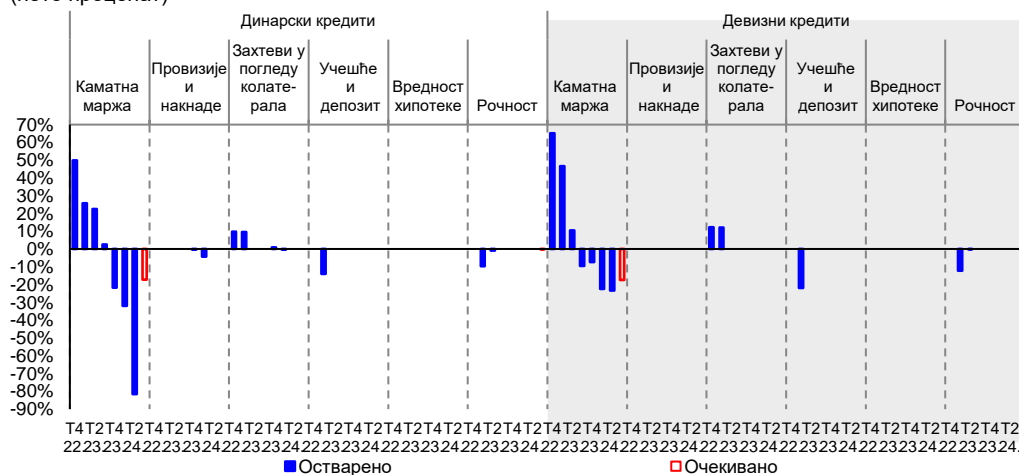
Банке очекују наставак ублажавања кредитних стандарда становништву у Т3 за динарске готовинске (укључујући и кредите за рефинансирање) и за девизно индексирани стамбене кредите. На то ће позитивно утицати смањени трошкови извора кредитирања и конкуренција осталих банака, као и позитивни изгледи у погледу тржишта некретнина.

2.2. Услови одобравања кредита становништву

Ценовни услови по којима су одобрени кредити становништву у Т2 су додатно ублажени у односу на претходно тромесечје, и то по основу смањених каматних маржи и код динарских и код девизно индексираних кредита, чему је у случају девизно индексираних кредита допринела Одлука Народне банке Србије о привременом ограничавању каматних стопа на стамбене кредите, а у случају динарских кредита стабилизација каматних стопа на међубанкарском тржишту новца.

Банке очекују наставак оваквих кретања и у Т3.

Промена услова за одобравање кредита становништву
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о условима кредита дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати услов кредита поштртен и учешћа банака које су одговориле да ублажен.

** Позитивна вредност указује на поштравање услова, негативна на ублажавање услова.

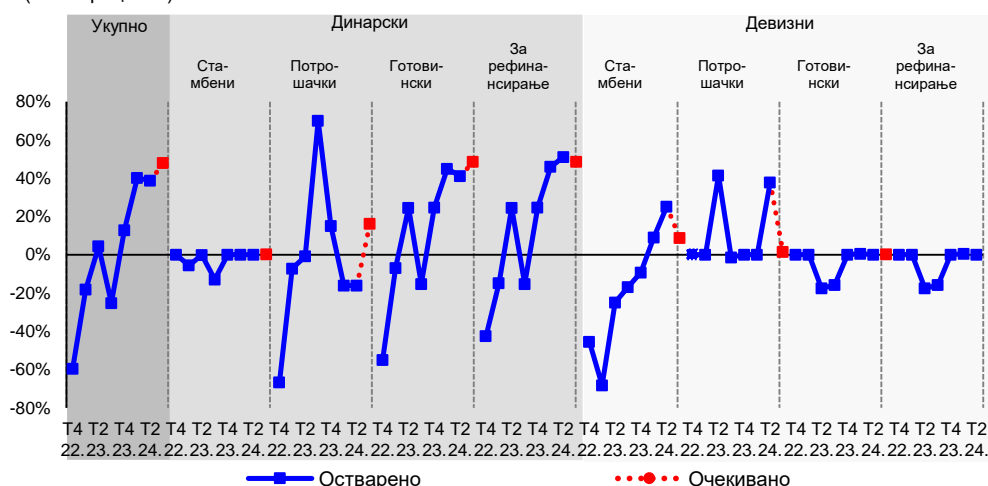
2.3. Тражња становништва за кредитима и фактори који је опредељују

Према оцени банака, становништво је повећало тражњу за кредитима током Т2, што је у складу са очекивањима из претходне анкете. Раст тражње је забележен у највећој мери за динарским готовинским кредитима, који је

мотивисан потребама за рефинансирањем и набавком трајних потрошачких добара. Банке су оцениле да је настављен раст тражње за девизним односно девизно индексираним стамбеним и потрошачким кредитима, што се може довести у везу са Одлуком Народне банке Србије о привременом ограничавању каматних стопа на стамбене кредите, одлуком Европске централне банке да започне са ублажавањем своје монетарне политике, као и растом зарада.

Наставак раста тражње банке очекују и за Т3.

Промена тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

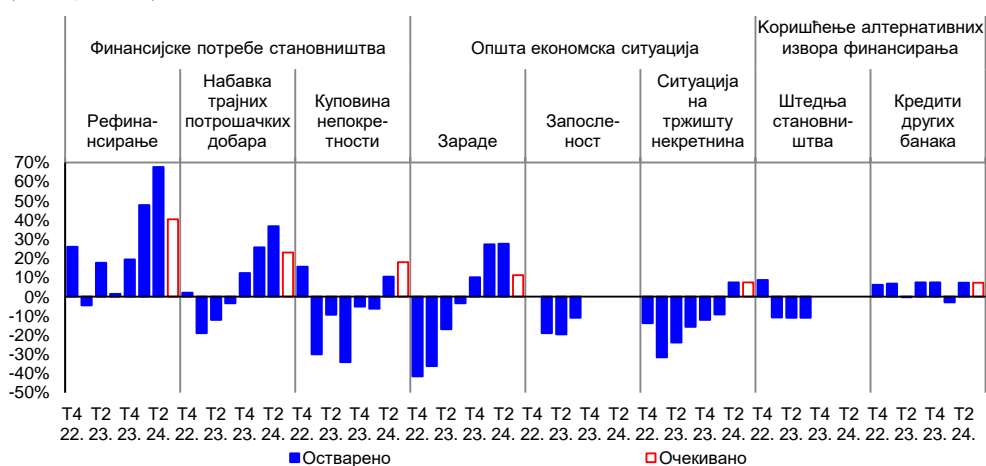

Извор: НБС.

* Нето проценат је дефинисан као разлика између збира учешћа банака које су одговориле да је повећана и збира процената банака које су одговориле да је смањена.

** Позитивна вредност указује на повећање тражње, негативна на смањење тражње.

Утицај фактора на промену тражње становништва за кредитима
(нето проценат)

Извор: НБС.

* Нето проценат за одговоре на питања о факторима тражње дефинисан је као разлика између учешћа банака које су одговориле да је дати фактор допринео расту тражње и учешћа банака које су одговориле да је допринео смањењу тражње.

** Позитивна вредност указује на допринос датог фактора повећању тражње, негативна на допринос датог фактора смањењу тражње.